

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Redaktsiooni jõustumise kp:
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:
Avaldamismärge:

Põllumajandusminister
määrus
terviktekst
19.04.2019
Hetkel kehtiv
RT I, 16.04.2019, 14

Loomkatse raskusastmete määratlused ja loomkatse liigitamise täpsemad nõuded raskusastmete järgi ning katselooma hukkamise nõuded ja hukkamise meetodid¹

Vastu võetud 27.12.2012 nr 94

[RT I, 29.12.2012, 54](#)

jõustumine 01.01.2013

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine
10.07.2017
11.04.2019

Avaldamine
[RT I, 14.07.2017, 2](#)
[RT I, 16.04.2019, 13](#)

Jõustumine
17.07.2017
19.04.2019

Määrus kehtestatakse [loomakaitseseaduse](#) § 18¹ lõike 2 ja § 43¹ lõike 3 alusel.

1. peatükk Üldsäte

§ 1. Reguleerimisala

Määrusega kehtestatakse loomkatse raskusastmete määratlused ja loomkatse liigitamise täpsemad nõuded raskusastmete järgi ning katselooma hukkamise nõuded ja hukkamise meetodid loomaliikide kaupa.

2. peatükk Loomkatse raskusastmed ja loomkatse liigitamine raskusastmete järgi

§ 2. Loomkatse raskusastmete määratlused

(1) Loomkatse raskusastmed valu, stressi ja püsivate kahjustuste põhjustamise järgi on loetletud loomakaitseseaduse § 43¹ lõikes 1.

(2) Taastumatu elutegevusega loomkatseks loetakse selline loomkatse, mis viiakse läbi üldanesteesia all ning mille käigus ega ka lõpus katseloom enne surma teadvusele ei tule.

(3) Leebeks loetakse selline loomkatse, mille tulemusena katseloom kogeb tõenäoliselt lühiajalist nõrka valu, kannatusi või stressi, ning selline loomkatse, mis ei halvenda märkimisväärselt katselooma heaolu või üldist seisundit.

(4) Mõõdukaks loetakse selline loomkatse, mille tulemusena katseloom kogeb tõenäoliselt lühiajalist mõõdukat valu, kannatusi või stressi, või pikaajalist nõrka valu, kannatusi või stressi, ning selline loomkatse, mis tõenäoliselt põhjustab katselooma heaolu või üldise seisundi mõõduka halvenemise.

(5) Raskeks loetakse selline loomkatse, mille tulemusena katseloom kogeb tõenäoliselt tugevat valu, kannatusi või stressi, või pikaajalist mõõdukat valu, kannatusi või stressi, ning selline loomkatse, mis tõenäoliselt põhjustab katselooma heaolu või üldise seisundi tõsise halvenemise.

§ 3. Loomkatse liigitamise täpsemad nõuded raskusastmete järgi

(1) Loomkatse liigitamisel raskusastmete järgi võetakse arvesse kõik katselooma ellu sekkumised või katselooma mõjutamised selle loomkatse käigus ning liigitamine põhineb kõige raskemal mõjul, mida katseloom tõenäoliselt kogeb pärast kõigi asjakohaste täiustamistehnoloogiate rakendamist.

(2) Loomkatse liigitamisel raskusastmete järgi arvestatakse loomkatse liiki ja järgmisi loomkatse liigiga seotud asjaolusid, mida kaalutakse iga katselooma puhul eraldi:

- 1) katselooma mõjutamise viis ja kohtlemine;
- 2) loomkatse kõigi osade põhjustatud valu, stressi ja püsivate kahjustuste laad, tugevus, kestus ja sagedus ning rakendatava tehnika mitmekesisus;
- 3) loomkatse käigus kogetavad kumulatiivsed kannatused;
- 4) katselooma loomuliku käitumise takistamine, sealhulgas loomakaitseseaduse § 39 lõike 3 alusel kehtestatud katseloomade kasvatamise, katseloomadega varustamise ja katseloomade kasutamise ettevõtetele esitatavatest katseloomade hooldamise ja pidamise nõuetest loomkatseprojekti loas määratud tingimustel tehtud erandid.

(3) Loomkatse liigitamisel raskusastmete järgi arvestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/63/EL teaduslikel eesmärkidel kasutatavate loomade kaitse kohta (ELT L 276, 20.10.2010, lk 33–79) VIII lisa III jaos esitatud näiteid raskusastmetesse liigitatud loomkatsete kohta, mille liigitamisel on võetud aluseks vaid loomkatse liigiga seotud asjaolud. Nimetatud näited aitavad anda esialgset hinnangut, missugune on liigitatava loomkatse kõige kohasem raskusaste.

(4) Loomkatse lõplikuks liigitamiseks raskusastmete järgi arvestatakse lisaks lõigetes 1–3 sätestatule ka järgmisi asjaolusid, mida kaalutakse iga katselooma puhul eraldi:

- 1) katselooma liigi tüüp ja genotüüp;
- 2) katselooma küpsus, vanus ja sugu;
- 3) katselooma treeningkogemus seoses loomkatsega;
- 4) eelmiste loomkatsete tegelikud raskusastmed katselooma korduva kasutamise korral;
[RT I, 16.04.2019, 13- jõust. 19.04.2019]
- 5) valu, kannatuste ja stressi vähendamise või kõrvaldamise meetodid, sealhulgas kasvatamis-, pidamis- ja hooldamistingimuste täiustamine;
[RT I, 16.04.2019, 13- jõust. 19.04.2019]
- 6) humaansete lõpp-punktide kasutamine.
[RT I, 14.07.2017, 2- jõust. 17.07.2017]

3. peatükk Katselooma hukkamise nõuded ja hukkamise meetodid

§ 4. Katselooma hukkamise nõuded

Katselooma võib hukata loomakaitseseaduse §-s 41⁴ nimetatud asjakohase koolituse läbinud isik loomkatseprojekti loas määratud tingimustel ja lisas toodud loomaliigile sobivat meetodit kasutades, mis põhjustab katseloomale võimalikult vähe valu, kannatusi ja stressi.

§ 5. Katselooma hukkamise meetodid

(1) Katselooma hukkamise meetodid loomaliikide kaupa on toodud lisas.

(2) Lisas nimetamata meetodit võib kasutada:

- 1) loomakaitseseaduse § 18¹ lõikes 3 nimetatud juhul;
- 2) teadvuseta katselooma puhul tingimusel, et loom ei tule enne surma teadvusele;
- 3) põllumajandusuuringutes kasutatava katselooma puhul, keda uuringu eesmärgist lähtuvalt peetakse põllumajandusettevõtte tingimustes.

(3) Lõike 2 punktis 3 nimetatud katselooma hukkamisel järgitakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1099/2009 loomade kaitse kohta surmamisel (ELT L 303, 18.11.2009, lk 1–30) I lisas sätestatud nõudeid.

(4) Juhul kui lisas toodud hukkamise meetod ei põhjusta katselooma kohest surma, peab selle meetodi kasutamisele järgnema katselooma ajukoe hävitamine, kaela dislokatsioon või veretustamine. Katselooma surm on saanud, kui on leidnud kinnitust, et looma vereringe on lõplikult peatunud või *rigor mortis* on alanud.

4. peatükk Lõppsäte

§ 6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. jaanuaril 2013. a.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2010/63/EL teaduslikel eesmärkidel kasutatavate loomade kaitse kohta (ELT L 276, 20.10.2010, lk 33–79).

[Lisa](#) Katselooma hukkamise meetodid loomaliikide kaupa
[[RT I, 16.04.2019, 13-](#) jõust. 19.04.2019]

Põllumajandusministri 27. detsembri 2012. a määrus nr 94
“Loomkatse raskusastmete määratlused ja loomkatse
liigitamise täpsemad nõuded raskusastmete järgi ning
katselooma hukkamise nõuded ja hukkamise meetodid”
Lisa
(maaeluministri 11.04.2019. a määruse nr 43 sõnastuses)

KATSELOOMA HUKKAMISE MEETODID LOOMALIIKIDE KAUPA

Meetod	Kalad	Kahe- paiksed	Roomajad	Linnud	Närilised	Küülikud	Koerad, kassid	Valgetuhkrud rebased	Suured imetajad	Ahvilised
Anesteetikumi üledoos	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)
Poltpüstol	-	-	(2)	-	-	x	-	-	x	-
Ajupõrutuse tekitamine	x	x	x	(3)	(4)	(5)	(6)	(6)	-	-
Tservikaalne dislokatsioon	-	-	-	(7)	(8)	(9)	-	-	-	-
Dekapitatsioon	-	-	-	(10)	(11)	-	-	-	-	-
Elektriline uimastamine	(12)	(12)	-	(12)	-	(12)	(12)	(12)	(12)	-
Inertgaasid (Ar, N ₂)	-	-	-	x	x	-	-	-	(13)	-
CO ₂	-	-	-	x	(14)	-	-	-	-	-
Mahalaskmine sobiva vintraudse püssi või muu püssi ning laskemoonaga	-	-	(15)	-	-	-	(16)	(16)	(15)	-

^x Lubatud kasutada.

¹ Vajaduse korral koos eelneva sedatsiooniga.

² Kasutada vaid suurte roomajate puhul.

³ Kasutada vaid alla viie kilogrammi suuruse kehamassiga lindude puhul.

⁴ Kasutada vaid alla ühe kilogrammi suuruse kehamassiga näriliste puhul.

⁵ Kasutada vaid alla viie kilogrammi suuruse kehamassiga küülikute puhul.

⁶ Kasutada vaid vastsündinud loomade puhul.

⁷ Kasutada vaid alla ühe kilogrammi suuruse kehamassiga lindude puhul. Üle 250-grammise kehamassiga lindudele tehakse eelnev sedatsioon.

⁸ Kasutada vaid alla ühe kilogrammi suuruse kehamassiga näriliste puhul. Üle 150-grammise kehamassiga närilistele tehakse eelnev sedatsioon.

⁹ Kasutada vaid alla ühe kilogrammi suuruse kehamassiga küülikute puhul. Üle 150-grammise kehamassiga küülikutele tehakse eelnev sedatsioon.

¹⁰ Kasutada vaid alla 250-grammise kehamassiga lindude puhul.

¹¹ Kasutada vaid juhul, kui muud meetodit kasutada ei ole võimalik.

¹² Nõutavad on eriseadmed.

¹³ Kasutada vaid sigade puhul.

¹⁴ Kasutada järk-järgult ruumi täites. Mitte kasutada näriliste loodete ja vastsündinud näriliste puhul.

¹⁵ Kasutada vaid välitingimustes; hukkaja peab olema täpsuslaskmises kogenud isik.

¹⁶ Kasutada vaid välitingimustes ja juhul, kui muud meetodit kasutada ei ole võimalik; hukkaja peab olema täpsuslaskmises kogenud isik.